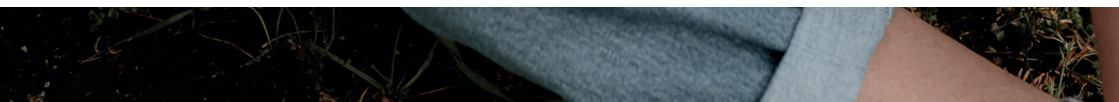

Bijbelstudie

CHRISTEN IN EEN MULTICULTURELE SAMENLEVING

5 Bijbelstudies passend bij het gezamenlijke
jaarthema van 2020

INHOUD

Inhoud 1
Voorwoord 2
1. De vreemdeling die in uw poorten is 4
2. Naastenliefde en de vreemdeling 9
3. Kerkdeuren open of dicht? 15
4. Christenen en populisme 21
5. Huisgenoot van God in deze wereld 26
Colofon 32

VOORWOORD

In de periode februari tot en met april 2020 gaan we als gemeenteleden van Lichtbaken en Lijnbaankerk aan de slag met het jaarthema **Christen in een multiculturele samenleving**.
De groep mensen die elk jaar voor onze gemeenten het jaarthema voorbereidt signaleerde dat de afgelopen jaarthema's een sterke oriëntatie hadden op de onderlinge relaties binnen de gemeente. Daarom leek het nu goed om meer te kijken naar onze plek in de wereld. Al snel waren we het erover eens dat bezinning op de plek van gelovigen in een 'multiculturele samenleving' een actueel en belangrijk thema is.

De maatschappij waarin we kerk zijn is immers in de afgelopen tientallen jaren sterk veranderd. Nederland is een multi-etnisch land geworden: een land waarvan vele inwoners niet in Nederland zijn geboren. Dat brengt een veelheid van culturen mee. Wat betekent dat voor ons als (overwegend) blanke, protestantse kerken?
Hoe moeten wij ons verhouden tot die 'vreemdelingen' die in ons land zijn komen wonen?

Bovendien is in dezelfde periode het aantal christenen sterk teruggelopen. Kerken krimpen. En nieuwe religies hebben hun intrede gedaan. Wat betekent die 'minderheidspositie' voor onze identiteit en onze missionaire roeping?

Tenslotte is het christendom zelf en de identiteit van kerken in onze omgeving aan het veranderen: in toenemende mate bestaat de kerk in de randstad uit multiculturele gemeentes en migrantengemeentes. Wat kunnen wij van hen leren over christen-zijn in een multiculturele maatschappij?

Over die vragen gaat het jaarthema van 2020. Het thema bestaat uit:

- Drie kerkdiensten
    - Zondag 2 februari: themazondag in de Lijnbaankerk te Aalsmeer. Aanvang 10.00u. Onderwerp 'vreemdelingen in onze omgeving'
    - Zondag 16 februari: leerdienst in het Lichtbaken. Aanvang 16.30u. Onderwerp 'islam'
    - Zondag 5 april: themazondag in de Ontmoetingskerk te Rijsenhout. Aanvang 10.00u. Onderwerp 'christenen als vreemdelingen in hun omgeving'
- Een gemeente-avond
    - Woensdagavond 26 februari in De Bron (achter de Lijnbaankerk). De avond begint om 20.00u, vooraf is er koffie en thee. Thema 'multicultureel kerk-zijn'. Deze avond deelt Martijn Rutgers, voor-

ganger van de multiculturele CGK/NGK-gemeente ‘Oase’ in Amsterdam zijn ervaringen met ons
- Vijf bijbelstudies

De vijf bijbelstudies vindt u in dit boekje. Ze zijn geschreven door vijf leden uit onze beide gemeenten. Hen zijn wij veel dank verschuldigd. De reactie was in handen van ds. Jaco Weij.

Wij wensen u toe dat dit jaarthema ons als gemeenten en u/jou persoonlijk helpt om het geloof in Jezus gestalte te geven in onze samenleving.

Namens de jaarthemagroep
ds. Jaco Weij.

1. DE VREEMDELING DIE IN UW POORTEN IS

VERKENNING

INTRODUCTIE

Als wij het over 'vreemdelingen' hebben bedoelen we over het algemeen mensen die uit andere landen/werelddelen komen en die vluchten voor armoede, oorlog of geweld.
Deze mensen roepen bij velen onder ons héél verschillende reacties op.
De een wil ze liefdevol omarmen, de ander ziet ze als gevaar of als profiteurs.
Jaren geleden sprak ik een vrouw uit Albanië, die zei:
"Ik snap dat jullie niet op ons zitten te wachten, maar ik snap ook mijn landgenoten die hun 'heil' proberen te zoeken in het rijke westen."
Een simpele zin maar die me wel altijd is bijgebleven: het is maar net vanuit welk standpunt je de vreemdeling benadert. Hoe dan ook, we hebben te maken met "de vreemdeling in ons midden".

De vraag is: hoe is onze houding ten opzichte van de vreemdeling, én, wat zegt God tegen ons hoe we ons moeten gedragen en hoe onze houding tegenover de vreemdeling moet zijn, welke weg wijst ons de Bijbel voor het omgaan met vreemdelingen?
In deze Bijbelstudie staan we daarom stil bij hoe het woord vreemdeling in de Bijbel voorkomt.

GESPREKSVRAGEN

1. Wat zijn je éérste gedachtes als je denk aan de vreemdelingen in ons midden? Probeer hier met elkaar onbevooroordeeld te praten zodat iedereen zijn of haar gevoelens en/of gedachtes mag en kan uiten.

2. Wat zegt het ons dat wij vreemdelingen zijn op aarde? Zegt het sowieso iets ten opzichte van de huidige "vreemdelingenproblematiek"?

3. Lees Genesis 42:1-3, Genesis 45:16-20, Genesis 46:1-7 en Ruth 1:1-6 Reageer vervolgens op de volgende stelling:
   "Het is heel Bijbels om daar naar toe te gaan waar te eten is, dat deden de aartsvaders zoals Jakob ook al. Maar ook en Elimelech met zijn gezin uit het bekende Bijbelboek Ruth ontvluchte de hongersnood in Betlehem om in Moab te gaan wonen. Niemand heeft alleenrecht op een stuk van de aarde."

DE BIJBEL OPEN

VREEMDELINGEN IN HET OUDE TESTAMENT

Het woord 'vreemdeling' komt met name in het oude testament veelvuldig voor.
In enkele gevallen gaat het om gelovigen, die het vreemdeling-zijn betrekken op hun eigen positie in de wereld. (Psalm 39:13 Psalm 119:19)
Maar over het algemeen zijn vreemdelingen in het oude testament mensen die niet tot het volk Israël behoren. [Misschien is het bekendste voorbeeld wel: '… de vreemdelingen die bij u in de stad wonen' uit de tien geboden (Ex.20,10). In de oude vertaling: 'de vreemdeling die in uw poorten is'].

Wie waren deze vreemdelingen?

Een deel van de bevolking van oud Israël bestond uit buitenlanders. Sommigen van hen hadden geen vaste woon- of verblijfplaats. Ze trokken het hele land door, al dan niet vanwege hun beroep, bijvoorbeeld als handelaar.
Ten aanzien van deze groep diende men de regels en gebruiken van gastvrijheid te respecteren. Dergelijke 'voorbijgangers' konden gastvrij worden onthaald, zoals we uit Genesis 18:1-14 afleiden. Gastvrij zijn was een verplichting, zeker in extreme situaties. Het was een sociaal schandaal als mensen in nood niet op hulp konden rekenen, of nog erger: als mensen die toch al in grote moeilijkheden verkeerden, ook nog eens werden uitgebuit.
Andere buitenlanders hadden zich om een of andere reden juist wel gevestigd in één van de Israëlitische dorpen of steden. Besloten zij te midden van de autochtone bevolking te wonen, dan konden zij de status van 'vreemdeling' (Hebreeuws *'geer'*), krijgen.
Deze vreemdelingen werden blijvend in de voor hen nieuwe samenleving opgenomen. Daar genoten zij bepaalde rechten en dienden zij wettelijk beschermd te worden tegen kwaadwillenden. Deze 'vreemdelingen' hadden door hun buitenlandse afkomst geen stuk grond in bezit. Dat gegeven had belangrijke consequenties voor de maatschappelijke positie van de vreemdeling: aangezien de grond in handen was van de autochtone Israëlieten waren de vreemdelingen min of meer verplicht zichzelf te verhuren als (goedkope) arbeidskracht. Dat lukte lang niet altijd. Over het algemeen waren de vreemdelingen arm en was hun positie gelijk die van andere economisch zwakkeren zoals weduwen en wezen.

Wetgeving met het oog op deze vreemdelingen

In de wetgeving zoals die in de bijbel terug te vinden is, zijn daarom diverse bepalingen opgenomen ten gunste van de vreemdelingen. Bijvoorbeeld onderstaande teksten:

- “wanneer je bij de wijnoogst druiven plukt, loop dan niet alles nog eens na en raap niet bijeen wat op de grond is gevallen, maar laat het liggen voor de armen en de vreemdelingen. Ik ben de HEER, jullie God.” (Lev. 19:10)
- “Ga bij het binnenhalen van de oogst niet tot aan de rand van de akker en raap wat blijft liggen niet bijeen, maar laat het liggen voor de armen en de vreemdelingen. Ik ben de HEER, jullie God.” (Lev. 23 vers 22)
- “Wanneer u bij de graanoogst op de akker een schoof vergeet, mag u niet teruggaan om die op te halen. Laat hem achter voor de vreemdelingen, weduwen en wezen. De HEER, uw God, zal u erom zegenen in alles wat u onderneemt.20En wanneer u bij de olijvenoogst tegen de takken slaat, mag u achteraf niet nagaan of u wel alles hebt. De rest is voor de vreemdelingen, weduwen en wezen.21En wanneer u bij de wijnoogst druiven plukt, mag u niet alles nog eens nalopen. De rest is voor de vreemdelingen, weduwen en wezen.” (Deut. 24:19-21)

Fruittelers moeten de afgevallen vruchten overlaten aan de vreemdelingen, die ze op hun terrein moeten toelaten om de vruchten op te rapen. Boeren moeten de olijven en de druiven die bij de oogst aan bomen en wijnstokken zijn blijven hangen, niet na plukken. Ook niet meegenomen aren moeten bij de graanoogst aan vreemdelingen worden gelaten.
Vreemdelingen kregen een deel van de tienden die elke drie jaar moesten worden afgestaan (Deut. 14:28-29). Zij mochten in geval van nood net als de Israelieten hun toevlucht zoeken in de speciaal daarvoor aangewezen vrijplaatsen (Num. 35:15). En in de rechtspraak mocht geen onderscheid worden gemaakt tussen vreemdeling en Israëliet (Deut. 1:16-17).

Motivatie voor de zorg voor vreemdelingen
De Israëlieten hebben ook om een bijzondere reden de plicht zich in te zetten voor de vreemdelingen in hun midden: ‘Vreemdelingen mag je niet uitbuiten of onderdrukken, want jullie zijn zelf vreemdelingen geweest in Egypte,’ staat er in Exodus 22:20.
Deze motivering komt ook elders voor, zoals in Exodus 23:9 en Deuteronomium 24:18 en 22.
Men zou de verwijzing naar de ellende in Egypte kunnen opvatten als een aansporing om een sociaal kwetsbare groep te beschermen, zodat die niet hetzelfde hoeft te doorstaan als de Israëlieten in Egypte.
In dat kader moet ook de oproep in Leviticus 19:34 begrepen worden: ‘Behandel vreemdelingen die bij jullie wonen als geboren Israëlieten. Heb hen lief als jezelf, want jullie zijn zelf vreemdelingen geweest in Egypte.’ Zoals de HEER zich ooit helper toonde van zijn volk door het uit het slavenhuis Egypte te bevrijden, zo komt hij ook op voor de mensen die in Israël als vreemdeling verblijven.

VREEMDELINGEN IN HET NIEUWE TESTAMENT

Wie is de vreemdeling?

Opvallend is dat het woord “vreemdeling” in het nieuwe testament nauwelijks voorkomt.
Als het woord al voorkomt, dan wordt het niet betrokken op ‘buitenlanders’, maar op de gelovigen.’ In bijvoorbeeld 1 Petrus 1:17 staat: “Jullie noemen God jullie Vader. En jullie weten dat hij eerlijk oordeelt over alle mensen. Daarom moeten jullie eerbied voor hem hebben, zolang jullie als vreemdelingen op aarde wonen.”
Johannes de Heer pakte die thematiek op in zijn lied: 'k Ben hier een vreemdeling, op reis naar huis (JdH 16).

Jezus’ aanwijzing voor de omgang met vreemdelingen

Een bekend Bijbelgedeelte in net nieuwe testament waar we iets kunnen lezen over de vreemdeling is Matteüs 25:31-46.
Even los van de eigenheid van dit verhaal wordt hier heel duidelijk verwezen naar hoe wij als gelovigen dienen om te gaan met de medemens om ons heen:
*35 Want Ik heb honger geleden en gij hebt Mij te eten gegeven. Ik heb dorst geleden en gij hebt Mij te drinken gegeven, Ik ben een vreemdeling geweest en gij hebt Mij gehuisvest, 36 naakt en gij hebt Mij gekleed, ziek en gij hebt Mij bezocht; ik ben in de gevangenis geweest en gij zijt tot Mij gekomen, ……..
37 Here, wanneer hebben wij U hongerig gezien en hebben wij U gevoed, of dorstig en hebben wij U te drinken gegeven?38Wanneer hebben wij U als vreemdeling gezien en hebben U gehuisvest, of naakt, en hebben U gekleed?39Wanneer hebben wij U ziek of in de gevangenis gezien en zijn tot U gekomen?* ***40En de Koning zal hun antwoorden en zeggen: Voorwaar, Ik zeg u, in zoverre gij dit aan één van deze mijn minste broeders hebt gedaan, hebt gij het Mij gedaan.***

De Here Jezus zegt hier dus: hoe je omgaat met de zieken, vreemdeling, met hen die honger lijden, met de mensen die geen onderdak hebben of geen (fatsoenlijke) kleren om aan te trekken, dat raakt aan hoe je met Mij omgaat. Wat je voor hen doet, doe je ten diepste voor Mij.
Zoals de Here Jezus omging met de mensen, zo verwacht Hij dat wij omgaan met de mensen om ons heen. En de Here Jezus zegt ook vandaag nog tegen ons: Volg Mij! Ook nú nog!

GESPREKSPUNTEN

1. Lees het eerste vers van Johannes de Heer lied 16:
   'k Ben hier een vreemdeling, op reis naar huis.

Deez' aard is een woestijn; hier ben 'k niet thuis.
Vrees is aan alle kant, 'k word daag'lijks aangerand.
Boven is 't Vaderland, daar ben ik thuis.
Herken jij deze manier van ‘vreemdeling-zijn’ bij jezelf?

2. “Ik kan niet de last van de hele wereld op mijn schouders nemen toch?” Dat is waar. Maar Exodus 20 schrijft voor om goed te zijn voor de vreemdeling in de eigen woonplaats (‘die in uw poorten is’). Voor wie ben jij verantwoordelijk?

3. Is de uitspraak “Ben ik mijns broeders hoeder?” (Genesis 4 vers 9) ook van toepassing op vreemdelingen? Met andere woorden: Wat is jouw/onze taak ten opzichte van “de vreemdeling” in onze tijd?

4. Kunnen de oudestamentische wetten uit de paragraaf ‘Wetgeving met het oog op deze vreemdelingen’ één op één worden toegepast op de vreemdelingen in onze tijd? Waarom wel/niet? En hoe wel/niet?

5. Wat betekent Jezus’ oproep “Volg Mij” voor jouw omgang met vreemdelingen in onze tijd?

2. NAASTENLIEFDE EN DE VREEMDELING

INTRODUCTIE

Kerk zijn in een multiculturele samenleving, dat valt niet mee. Er is toch een bepaalde verharding te bespeuren in onze maatschappij. Mensen zijn bang en reageren vijandig: “Ga terug naar je eigen land!” Er worden muren gebouwd in deze wereld om mensen tegen te houden die vluchten voor een oorlog of uit armoede.
Welke roeping ligt erom in die verhardende multiculturele samenleving christen te zijn?
Niet alleen maar vaag algemeen theoretisch, maar ook concreet en praktisch. Niet alleen voor de vreemdeling of vluchteling aan de grenzen van Europa, maar ook voor de Poolse gastarbeiders in Aalsmeer en de Haarlemmermeer. Zijn zulke ‘vreemdelingen’ ook onze naaste? En wat is dan onze opdracht als gelovigen? Daarover gaat deze bijbelstudie.

VERKENNING

Wie het Van Dale woordenboek openslaat bij de woorden vreemdeling, naaste en vluchteling, vind daar de volgende omschrijvingen:

vreem·de·ling (de; m,v; meervoud: vreemdelingen)
1 buitenlander
2 onbekende

naas·te (de; m,v; meervoud: naasten)
1 medemens

vluch·te·ling (de; m,v; meervoud: vluchtelingen),
1 iem. die op de vlucht gaat of is:
politieke vluchteling: iem. die zijn of haar land om politieke redenen ontvlucht;
economische vluchteling: migrant die zijn of haar vaderland verlaat om het elders beter te krijgen

GESPREKSPUNTEN

1. Geef van elk van de drie bovenstaande ‘groepen’ een voorbeeld uit jouw omgeving.

2. Op welke punten overlappen deze woorden elkaar? En welke verschillen zijn er tussen deze groepen mensen?

3. Jezus noemt als belangrijkste geboden om ‘God lief te hebben boven alles’ en ‘je naaste lief te hebben als jezelf’ (Mat.22:36-40). Wat vind jij: zijn ‘vreemdelingen’ en ‘vluchtelingen’ ook jouw ‘naaste’ en is dit grote gebod van Jezus ook op hen van toepassing? Waarom wel/niet?

DE BIJBEL OPEN

Lees met elkaar de onderstaande bijbelgedeeltes en de toelichting daarbij.

ROMEINEN 12 VERS 13 T/M 21

*13 Bekommer u om de noden van de heiligen en wees **gastvrij**. 14 Zegen uw vervolgers; zegen hen, vervloek hen niet. 15 Wees blij met wie zich verblijdt, heb verdriet met wie verdriet heeft. 16 Wees eensgezind; wees niet hoogmoedig, maar zet uzelf aan tot bescheidenheid. Ga niet af op uw eigen inzicht. 17 Vergeld geen kwaad met kwaad, maar probeer voor alle mensen het goede te doen. 18 Stel, voor zover het in uw macht ligt, alles in het werk om met alle mensen in vrede te leven. 19 Neem geen wraak, geliefde broeders en zusters, maar laat God uw wreker zijn, want er staat geschreven dat de Heer zegt: ‘Het is aan mij om wraak te nemen, ik zal vergelden.’ 20 Maar ‘als uw vijand honger heeft, geef hem dan te eten, als hij dorst heeft, geef hem dan te drinken. Dan stapelt u gloeiende kolen op zijn hoofd’. 21 Laat u niet overwinnen door het kwade, maar overwin het kwade door het goede.*

Toelichting

In Romeinen 12 begint het tweede deel van de brief van Paulus aan de gelovigen in Rome. In de eerste elf hoofdstukken laat Paulus zien wat de fundamenten van het christelijk geloof zijn, wat het geloof inhoudt. Nu wordt het praktisch: in de hoofdstukken 12 t/m 16 werkt Paulus uit hoe wij in deze wereld horen te leven. Het leven van een christen is geen abstracte theologie. Ons geloof heeft effect op ons dagelijks leven. Het is niet genoeg het evangelie te kennen, het moet ons leven veranderen.
In de verzen 13 t/m 21 wordt dat concreet gemaakt voor twee groepen mensen: gelovigen (de ‘heiligen’ uit vers 13) en buitenstaanders (vers 14 t/m 21). De gastvrijheid die binnen de gemeente heerst, moet op dezelfde manier worden uitgeleefd buiten de gemeente. Zelfs als het gaat om vervolgers (vers 14) en vijanden (vers 20). De opdracht van een christen is om met alle mensen in vrede te leven (vers 18), om zo een spiegel te zijn van de onvoorwaardelijke liefde van Jezus Christus.

HEBREEËN 13 VERS 1 T/M 3

*1 Houd de onderlinge liefde in stand 2 en houd de **gastvrijheid** in ere, want zo hebben sommigen zonder het te weten engelen ontvangen. 3 Bekommer u om*

de gevangenen alsof u samen met hen gevangen zat, en om de mishandelden als om mensen die net zo'n lichaam hebben als u.

Toelichting
De opdracht tot 'gastvrijheid' in deze verzen is de gastvrijheid die ook in het Oude Testament al voorkomt en gebruikelijk was. Die gastvrijheid verschilt van de onze: onze deur staat vanzelfsprekend open voor de vrienden/gasten die we hebben **uitgenodigd**. In zowel de wereld van het Oude als het Nieuwe Testament gold gastvrijheid als een recht waarop *elke* reiziger mocht rekenen. Niemand mocht een gast in zijn of haar huis weigeren. Dat gold niet alleen in het oude Israël, maar ook in Egypte, Klein Azië en in Griekenland. Denk bijvoorbeeld maar aan de pelgrimstochten die de bewoners van Israël jaarlijks ondernamen naar Jeruzalem tijdens de grote feesten.
Voor deze gastvrijheid, die net als in Romeinen 12 voor gelovigen en buitenstaanders op gelijke wijze gold, geeft de schrijver van deze brief een bijzondere motivatie: "zonder het te weten hebben sommigen engelen ontvangen. De schrijver herinnert de lezers hiermee aan de voorbeelden van Abraham en Lot (Gen.18, 19), die door hun gastvrijheid 'engelen' hadden 'geherbergd'. Dus wees gastvrij want je weet maar nooit…

LUCAS 10 VERS 25 T/M 37
25 Er kwam een wetgeleerde die hem op de proef wilde stellen. Hij vroeg: 'Meester, wat moet ik doen om deel te krijgen aan het eeuwige leven?' 26 Jezus antwoordde: 'Wat staat er in de wet geschreven? Wat leest u daar?' 27 De wetgeleerde antwoordde: 'Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw kracht en met heel uw verstand, en uw naaste als uzelf.' 28 'U hebt juist geantwoord,' zei Jezus tegen hem. 'Doe dat en u zult leven.' 29 Maar de wetgeleerde wilde zich rechtvaardigen en vroeg aan Jezus: 'Wie is mijn naaste?' 30 Toen vertelde Jezus hem het volgende: 'Er was eens iemand die van Jeruzalem naar Jericho reisde en onderweg werd overvallen door rovers, die hem zijn kleren uittrokken, hem mishandelden en hem daarna halfdood achterlieten. 31 Toevallig kwam er een priester langs, maar toen hij het slachtoffer zag liggen, liep hij met een boog om hem heen. 32 Er kwam ook een Leviet langs, maar bij het zien van het slachtoffer liep ook hij met een boog om hem heen. 33 Een Samaritaan echter, die op reis was, kreeg medelijden toen hij hem zag liggen. 34 Hij ging naar de gewonde man toe, goot olie en wijn over zijn wonden en verbond ze. Hij zette hem op zijn eigen rijdier en bracht hem naar een logement, waar hij voor hem zorgde. 35 De volgende morgen gaf hij twee denarie aan de eigenaar en zei: "Zorg voor hem, en als u meer kosten moet maken, zal ik u die op mijn terugreis vergoeden." 36 Wie van deze drie is volgens u de naaste geworden van het slachtoffer van de rovers?' 37 De wetge-

leerde zei: 'De man die medelijden met hem heeft getoond.' Toen zei Jezus tegen hem: 'Doet u het dan voortaan net zo.

Toelichting

Wat is dit een bekend verhaal. Jezus vertelt het niet zomaar. De wetgeleerde vraagt Hem: 'Wie is mijn naaste?' En misschien daardoor ook 'Wie niet?' Een vraag om Jezus te testen. Heb je naaste lief als jezelf. Een mooi gebod maar hoe ver gaat dat? Wie zijn mijn naasten? Jezus stelt een tegenvraag: 'Wie van de drie is de naaste geworden van het slachtoffer?'
Er zijn drie principes te halen uit deze gelijkenis:

1. Gebrek aan liefde is vaak makkelijk goed te praten.
2. Onze medemens is ieder mens die hulp nodig heeft ongeacht ras, geloof of sociale achtergrond.
3. Liefde betekent daadwerkelijk helpen. Waar je ook woont, er zijn altijd mensen in jouw omgeving die hulp nodig hebben.

Jezus zegt hier niet dat iedereen jouw naaste is, maar wel dat de mensen die op jouw weg komen jouw naaste zijn . Hierdoor verandert de vraag. De vraag is niet 'Wie is mijn naaste?', maar **'BEN jij een naaste?'** De Here Jezus leert ons hoe wij een naaste kunnen **worden**. Voor wie dan ook. Jezus wijst ons op onze verantwoordelijkheid voor de ander.

GESPREKSPUNTEN

1. Welke van bovenstaande bijbelteksten spreekt jou het meeste aan en waarom?

2. Waarom is mensen het, ondanks zulke bijbelse aanmoedigingen, toch zo moeilijk om onze naaste echt lief te hebben?

3. Hoe geef jij de aansporing om gelovigen en niet-gelovigen op gelijke wijze lief te hebben concreet handen en voeten?

4. Stel je eens voor dat de Poolse arbeider, die moslima bij de Action, of die Roemeense straatkrant verkoopster bij de Albert Heijn een 'engel incognito' is. Hoe zou jouw reactie op/contact met hen dan veranderen?

5. Lees onderstaande uitspraak van de Canadese schrijfster Ann Voskamp: *"Wij leven in het Westen. We hebben zoveel ontvangen, en blijven maar ontvangen, keer op keer op keer. Als je leeft van genade, dan breek je het brood en deel je uit, aan allen die 'buiten de muren' zijn. Als wij niet riskeren wat we hebben, dan zijn we misschien wel levende doden. Onze theo-*

logie kun je het best uitdrukken in de mate waarin we gastvrij zijn." Staat onze deur open, leven wij met een open hart naar iedereen die verlangt naar een omgekeerd koninkrijk: eentje die revolutionair is en levens transformeert en letterlijk redding brengt? De opdracht van Jezus gaat zoveel verder dan de mensen in je eigen gezin, je buren of de mensen in je straat. Je naasten liefhebben, is degene liefhebben die 'buiten de poort' zijn - de zieken, de verachten, de gebrokenen - en hen uitnodigen: Je bent welkom hier."

Bestaat het gevaar dat wij als westerse christenen 'levende doden' zijn? En hoe is dat voor jou persoonlijk?

6. In Psalm 139 vers 21 staat: "Zou ik niet haten wie U haten, HEER?" Dat lijkt strijdig met de roep tot liefde voor iedereen uit Romeinen 12 vers 18. Hoe moet je dit zien anno 2019? Zijn er grenzen in het vrede houden met alle mensen?

7. In het Engels luidt de oproep tot naastenliefde als volgt: "Love your neighbour as yourself." 'Neighbour' is ook het Engelse woord voor buurman. Je buren en je naaste liggen in elkaars verlengde. Weet jij hoe alle mensen in jouw straat heten? En op welke manier zie jij naar hen om? Waar zou je (nog meer) een naaste kunnen zijn?

8. Sta jij werkelijk open voor vreemdelingen? Hoe doe je dat? Met andere woorden: hoe ben jij een naaste voor buitenlanders?

9. Onze gastvrijheid is vaak beperkt tot de mensen die we hebben uitgenodigd. De bijbelse cultuur en de aanwijzingen van de apostelen veronderstellen gastvrijheid als een recht waarop iedereen aanspraak had. Hoe kunnen wij dat in onze tijd concreet vormgeven? Bedenk een paar tips en do's en dont's.

10. Doordat mensen vluchten of om andere redenen migreren, ontstaan er nieuwe mogelijkheden voor de verspreiding van het evangelie. Een groot deel van de vluchtelingen die naar ons land komen, is opgegroeid in een land waar vaak weinig christenen zijn en zendelingen moeilijk toegang krijgen. Juist zij komen naar ons land, waar vrijheid is om de liefde van God met hen te delen. Welke gelegenheden zie jij om deze missionaire kans in de praktijk te brengen?

QUOTE

Voor wie jij een naaste moet zijn? Dat zal de dag jou leren….

GEBED

Voor welke zaken zou je naar aanleiding van dit gesprek willen bidden?

Je zou, ter afsluiting van je persoonlijke gebed, het zegen gebed van Franciscus van Assisi kunnen bidden:
Moge God ons zegenen…
…met ongemak bij ongemakkelijke antwoorden, halve waarheden en oppervlakkige verhoudingen zodat we diep vanuit ons hart mogen leven;
… met woede bij onrechtvaardigheid, onderdrukking en uitbuiting van Gods schepselen zodat we mogen werken aan rechtvaardigheid, vrijheid en vrede;
… met tranen om te vergieten voor hen die lijden aan pijn, verwerping en honger en oorlog zodat we onze handen kunnen uitstrekken om hen te troosten en om hun pijn in vreugde te veranderen.
… en moge God ons zegenen met genoeg dwaasheid om te geloven dat we een verschil kunnen maken in de wereld zodat wij kunnen doen waarvan anderen zeggen dat het niet gedaan kan worden.

OM DE KOMENDE WEEK OVER NA TE DENKEN

Vluchteling in de bijbel:

- Mozes op de vlucht vanwege een moord (politiek vluchteling): Exodus 2:11-15
- Abraham, Isaäk en Jakob waren economische vluchtelingen: Genesis 12:10, 26:1, 42:1-2
- Opdracht om van vluchtelingen te houden: Leviticus 19:34
- Opdracht voor het Loofhuttenfeest: Leviticus 23:39-43
- Opdrachten om praktisch voor vreemdelingen te zorgen: Deuteronomium 24:14-22
- Ruth is een economische vluchteling: Ruth
- David op de vlucht voor Saul (politiek vluchteling): 1 Samuel 23:14-24:19
- Psalmen voor vluchtelingen: Psalm 56 en Psalm 146
- Jezus moet vluchten: Matteüs 2:13-15J
- Jezus roept ons op om de vreemdeling te huisvesten: Matteüs 25:25-35
- Petrus zegt dat christenen ook vluchtelingen zijn: 1 Petrus 2:9-12
- David is politiek vluchteling Psalm 27

3. KERKDEUREN OPEN OF DICHT?

VERKENNING

In de middeleeuwse kerken stonden de deuren van de kerken wagenwijd open. Daardoor kon een ieder op elk moment van de dag naar binnen lopen. Je ziet dit eigenlijk nog steeds bij veel rooms-katholieke kerken en dat is eigenlijk wel mooi. Opmerkelijk dat dat bij de protestantse kerken niet zo is, of er wordt entree geheven, zoals we laatst in Zutphen mee maakten toen we de Walburgkerk wilde bezoeken. Het open deuren beleid had ook nadelen, getuige het uitgestorven beroep van hondenslager. Zijn taak was om honden uit de kerken te verjagen, zeker tijdens de erediensten, omdat het geblaf de diensten verstoorden.[i] Overigens konden ook jeugdige luidruchtige kerkgangers en katten een zwiep van de stok krijgen.

In de 20e eeuw, toen 'onze' gereformeerde zuil bloeide, hielden we deuren letterlijk en figuurlijk dicht. Alles in de zuil was van ons: van de basisschool tot de universiteit (VU), het was gereformeerd of in ieder geval protestants-christelijk. Je was lid van de NCRV, stemde ARP en thuis werd Trouw gelezen. En voor de fijnproevers was er ook nog de vrijgemaakte en reformatorische zuil. Een overzichtelijke situatie en we hielden de wereld buiten de deur.[ii]

GESPREKSPUNTEN

1. Wat zou Jezus hebben bedoeld met 'in de wereld maar niet van de wereld?' (naar Johannes 15 vers 19 en Johannes 17 vers 16-18)

2. Wat is er eigenlijk mis met het goed hebben met elkaar in onze eigen bubbel?

3. Kunnen we tegen een stootje als de kerkdeuren open gaan en er een frisse wind door de kerk gaat waaien?

4. Zijn de zondagse preken bedoeld voor degenen die al bekeerd zijn of juist voor de onbekeerden?

5. Reageer op de stelling 'Iedereen weet toch dat de kerk zondag open is, als men wil komen dan komen ze toch?'

6. Wat is er nodig om werkelijk gastvrij te worden als gemeente?
7. Welke boodschap hebben wij eigenlijk voor anderen?

8. Hoever kunnen we gaan om door te dringen in de cultuur om ons heen?

DE BIJBEL OPEN

De Heer Jezus vertelt in Lucas 15 een gelijkenis om duidelijk te maken dat gelovigen in deze wereld een roeping hebben: een huis te zijn waar verloren zonen de genade van de liefdevolle (hemelse) Vader kunnen ervaren.

LUCAS 15 VERS 11 T/M 32
De zorg om wat verloren is
11 Vervolgens zei hij: 'Iemand had twee zonen. 12 De jongste van hen zei tegen zijn vader: "Vader, geef mij het deel van uw bezit waarop ik recht heb." De vader verdeelde zijn vermogen onder hen. 13 Na enkele dagen verzilverde de jongste zoon zijn bezit en reisde af naar een ver land, waar hij een losbandig leven leidde en zijn vermogen verkwistte. 14 Toen hij alles had uitgegeven, werd dat land getroffen door een zware hongersnood, en begon hij gebrek te lijden. 15 Hij vroeg om werk bij een van de inwoners van dat land, die hem op het veld zijn varkens liet hoeden. 16 Hij had graag zijn maag willen vullen met de peulen die de varkens te eten kregen, maar niemand gaf ze hem. 17 Toen kwam hij tot zichzelf en dacht: De dagloners van mijn vader hebben eten in overvloed, en ik kom hier om van de honger. 18 Ik zal naar mijn vader gaan en tegen hem zeggen: "Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en tegen u, 19 ik ben het niet meer waard uw zoon genoemd te worden; behandel mij als een van uw dagloners." 20 Hij vertrok meteen en ging op weg naar zijn vader.
Zijn vader zag hem in de verte al aankomen. Hij kreeg medelijden en rende op zijn zoon af, viel hem om de hals en kuste hem. 21 "Vader," zei zijn zoon tegen hem, "ik heb gezondigd tegen de hemel en tegen u, ik ben het niet meer waard uw zoon genoemd te worden." 22 Maar de vader zei tegen zijn knechten: "Haal vlug het mooiste gewaad en trek het hem aan, doe hem een ring aan zijn vinger en geef hem sandalen. 23 Breng het gemeste kalf en slacht het. Laten we eten

en feestvieren, 24 want deze zoon van mij was dood en is weer tot leven gekomen, hij was verloren en is teruggevonden." En ze begonnen feest te vieren.
25 De oudste zoon was op het veld. Toen hij naar huis ging en al dichtbij was, hoorde hij muziek en gedans. 26 Hij riep een van de knechten bij zich en vroeg wat dat te betekenen had. 27 De knecht zei tegen hem: "Uw broer is thuisgekomen, en uw vader heeft het gemeste kalf geslacht omdat hij hem gezond en wel heeft teruggekregen." 28 Hij werd woedend en wilde niet naar binnen gaan, maar zijn vader kwam naar buiten en trachtte hem te bedaren. 29 Hij zei tegen zijn vader: "Al jarenlang werk ik voor u en nooit ben ik u ongehoorzaam geweest als u mij iets opdroeg, en u hebt mij zelfs nooit een geitenbokje gegeven om met mijn vrienden feest te vieren. 30 Maar nu die zoon van u is thuisgekomen die uw vermogen heeft verkwanseld aan de hoeren, hebt u voor hem het gemeste kalf geslacht." 31 Zijn vader zei tegen hem: "Mijn jongen, jij bent altijd bij me, en alles wat van mij is, is van jou. 32 Maar we konden toch niet anders dan feestvieren en blij zijn, want je broer was dood en is weer tot leven gekomen. Hij was verloren en is teruggevonden."'

TOELICHTING

In deze overbekende gelijkenis is de klassieke uitleg vaak gericht geweest op de jongste zoon. Het beeld van de zondaar die altijd terug mag komen bij de Vader als hij maar om vergeving vraagt. Hij heeft zich jarenlang aan God noch gebod gestoord en toch wordt hij met open armen ontvangen en er wordt zelfs een groot feest georganiseerd. De oudste zoon is het hier helemaal niet mee eens en begrijpt niet waarom zijn vader zo blij en genadig is.
Wanneer je dit beeld doortrekt naar het beeld van kerkdeuren open of dicht dan kun je bedenken dat de jongste zoon de ongelovigen representeert die na veel omzwervingen in de wereld tot de God de Vader komen vol berouw en die in genade worden aangenomen en in de gemeenschap worden opgenomen.
Aan de andere kant vertegenwoordigen de gemeenteleden die al een leven lang meedraaien in de kerk, de oudste zoon. Zij begrijpen niet dat God de zondaars vergeeft.
Tim Keller, een Amerikaanse theoloog, onderscheidt 'religiositeit' of 'wetticisme' enerzijds en het 'evangelie;= anderzijds. Er is meer over te zeggen maar het duidelijkst wordt het door twee uitspraken naast elkaar te zetten.
Religiositeit/Wetticisme = "Ik gehoorzaam, daarom houdt God van mij"
Evangelie = "God houdt van mij, daarom gehoorzaam ik"

Wil de jongste zoon echt worden verwelkomd – en niet zoals de oudste zoon – worden genegeerd of getolereerd, dan moeten de gemeenteleden eerst zelf los komen van het wettisch denken en zich laten aanspreken door het Evangelie. Dat wil zeggen dat wij beseffen dat alleen de door Jezus bewerkstelligde genade door zijn lijden en opstanding redding brengt. En dus niet door het houden

aan door mensen ingestelde regels, gewoontes en tradities. Dit laatste kan overigens wel belangrijk zijn, maar zonder de aanvaarding van het offer van Christus zijn deze zonder waarde. Pas wanneer dit besef van genade algemeen leeft in de gemeente heeft het pas zin als kerk de deuren open te zetten.

En dan? Zullen de mensen vanzelf de weg (terug) vinden naar de kerk?
Nee, dat is te simpel gedacht. Een kerk die een boodschap heeft voor zijn omgeving, het Evangelie, moet ook als het ware een brug slaan naar de harten van mensen uit die omgeving. Kennis van de omgeving, de cultuur, is een voorwaarde.[iii]
Veel christenen zien het nut niet in om de kennis van de cultuur te gebruiken bij de verkondiging. Vaker wordt de cultuur als een bedreiging gezien voor de gezag en de integriteit van het Evangelie. Dit laatste staat niet ter discussie, maar *onze interpretatie* van de bijbelse leer moeten we onder kritiek durven stellen.
Door het verschil te onderkennen tussen de inhoud van de bijbel en onze interpretatie daarvan ontstaat er ruimte voor een dialoog met de ontvangers van de boodschap. Zij hebben hun eigen, niet door de kerkelijke traditie gekleurde opvattingen hebben over bepaalde onderwerpen. In dialoog met die overtuigingen wordt ook ons eigen inzicht van de Bijbel (die we als onfeilbaar blijven beschouwen) vergroot, terwijl we tegelijk de cultuur om ons heen beter gaan begrijpen.

Paulus zegt hierover in 1 Korintiërs 9 het volgende over:
19 Vrij als ik ben ten opzichte van iedereen, ben ik de slaaf van iedereen geworden om zo veel mogelijk mensen te winnen. 20 Voor de Joden ben ik als een Jood geworden om hen te winnen. Ikzelf sta niet onder de Joodse wet, maar toch heb ik me eraan onderworpen om hen die er wel onder staan te winnen. 21 En voor hen die niet onder de Joodse wet staan, ben ik als iemand geworden die de wet niet heeft, om hen te winnen. Dit betekent niet dat ik de wet van God heb losgelaten, maar dat ik mij heb onderworpen aan de wet van Christus. 22 Voor de zwakken ben ik zwak geworden om hen te winnen. Ik ben voor iedereen wel íets geworden, om in elke situatie althans enkelen te redden. 23 Ik doe alles voor het evangelie om ook zelf aan de beloften ervan deel te krijgen.

Culturele verschillen, zoals in Korinte bijvoorbeeld het wel of niet mogen eten van vlees dat aan afgoden was geofferd, waren een struikelblok voor de verspreiding van het evangelie. Wie zich op grond van het geloof afzonderde van mensen die offervlees aten, kon die mensen ook niet bereiken. Openstaan voor en aanpassing aan de cultuur is dus nodig om de mensen in de cultuur rondom ons te kunnen bereiken met het goede nieuws van Jezus.

Tegelijk moeten we waken voor een te grote culturele aanpassing: daardoor kan het evangelie aan erosie onderhevig raken. Het evangelie van Jezus, waarin behalve de genadige redding ook de menselijke zonde en de onmacht om zichzelf te verlossen klinken, mag niet worden uitgehold. Het struikelblok, het aanstootgevende kruis van Christus mag nooit worden opgegeven. Dat vraagt een duidelijke eigen identiteit, en een mentaliteit van stevig in de schoenen staan en tegen een stootje kunnen. Maar botsende, aanstootgevende van het evangelie veronderstelt wel een dialoog met de cultuur (waar moet het evangelie anders op botsen?). Kennis van èn de cultuur èn het evangelie, dat is waartoe onze Heer ons roept.

GESPREKSPUNTEN

9. Wat gebeurt er met ons (de gemeenteleden), wanneer het evangelie ons vernieuwt?

10. Noem eens wat afgoden van de ons omringende cultuur. Wat maakt het vereren van die afgoden aantrekkelijk? En waarin botsen zij op het evangelie van Jezus?

11. Hoe kunnen we de onmacht van deze afgoden ontmaskeren? Lees hierbij 1 Korintiërs 1.

12. Zijn er in onze gemeenten zaken die een open dialoog met de cultuur in de wereld staan? Gaan die dingen over het hart van het evangelie of om onze interpretatie daarvan?
    (bijvoorbeeld: is de actuele discussie op de CGK-synode over ambten een zaak van het hart van het evangelie of van interpretatie? En is het iets wat een open dialoog met de cultuur in de weg staat? En kun je nog andere voorbeelden bedenken)

13. Heb je het gevoel dat wij als gemeente(leden) voldoende stevig in de wereld staan om de dialoog met de cultuur aan te kunnen, zonder dat de confronterende kant het evangelie daardoor uitholt? Hoe zouden we daarin kunnen groeien?

14. Wat zijn de noden in onze omgeving en wat kunnen wij voor ons de vrede en bloei van ons dorp(en) en omgeving betekenen?

GEBED

Heer leer ons de mensen om ons heen te begrijpen en lief te hebben. Alleen dan kunnen wij hen bereiken.

[i] Illustratie: Fragment van een doek van Emanuel de Witte, Oude Kerk te Delft.
[ii] Lees hierover: *De gereformeerden van Agnes Amelink, Bert Bakker* (2002).
[iii] Tim Keller noemt dit 'contextualisatie' in zijn boek *Centrum Kerk* (Van Wijnen, 2014).

4. CHRISTENEN EN POPULISME

INTRODUCTIE

Wat hebben Geert Wilders en Pontius Pilatus met elkaar gemeen?
Misschien wel meer dan u in eerste instantie zou denken. Je zou hen beide 'populisten' kunnen noemen.
De oud-politicus Wouter Bos sprak in een interview met Jeroen Pauw over het fenomeen populisme en noemde daarbij een bijbels voorbeeld: Pontius Pilatus. Hij zou wel eens het oudste voorbeeld van een populist kunnen zijn. Pilatus waste zijn handen in onschuld en gaf het volk precies wat het wilde: de kruisiging van de onschuldige Jezus. Een klassieke vorm van populisme, waarbij de politicus bijna zichzelf uitschakelt en zonder over de consequenties na te denken of zich af te vragen of het wel deugt, gewoon doet wat er gevraagd wordt.
U vraagt, wij draaien. Ook als het gaat om duistere sentimenten.
Wilt u meer of minder islam?
Wilt u meer of minder kruisiging?

WAT IS POPULISME?

Populisme is een denkwijze waarin de maatschappij verdeeld wordt in twee kampen: 'het zuivere volk' en 'de corrupte elite'. Van beide groepen wordt de indruk gewekt dat er *binnen* die twee geen onderlinge verschillen en nuances zijn, en dat er een strijd gaande is *tussen* beide groepen.
Populisme stelt vervolgens dat de politiek een uitdrukking zou moeten zijn van de algemene wil van 'het volk.'
Er is gewoonlijk niet zo heel veel ideologie, maar er is altijd wel een vijand. Dat kan de elite zijn, of een etnische groep, of een religie. Het kan van alles zijn. Er bestaat dan ook rechts-populistische en links-populisme. Het zijn de maatschappelijke ontwikkelingen die bepalen welke populistische bewegingen de wind in de zeilen krijgen. Tijdens de bankencrisis in 2008 was dat vooral links populisme, met de golf immigranten van tegenwoordig vooral rechts populisme

POPULISME IN DE GESCHIEDENIS

Door de jaren heen zijn er in Nederland allerlei opwellingen van populisme geweest. Bijvoorbeeld de patriotten, die zich eind 18e eeuw verzetten tegen het koningshuis, en de socialistische politicus Pieter Jelles Troelstra, die in 1918 een revolutie wilde beginnen om een republiek te vestigen. Ook de grote christelijke theoloog en politicus Abraham Kuyper kan van populisme beschuldigd worden: hij ventileerde een wantrouwen tegen de joods-liberalistische elite. Meer recent hebben allemaal weet van Pim Fortuyn en Wilders.

POPULISME IN DE BIJBEL

De bijbel is geen wereldvreemd boek. Ook daarin kom je van alles tegen. Ook populisme, dat 'het volk' zijn zin wil geven. Een paar schrijnende voorbeelden:

- Genesis 19 vers 1 t/m 10: een menigte in de stad Sodom loopt te hoop tegen de bezoekers van Lot. Lot reageert als een populist en zegt: 'verkracht m'n dochters maar'.
- Een de herhaling van zetten daarvan is te lezen in Rechters 19. Nu gebeurt hetzelfde in het beloofde land, en wel in Gibea.
- Je zou ook kunnen denken aan de reactie van Aäron in Exodus 32 vers 1 t/m 6 .De Israëlieten vinden dat Mozes te lang wegblijft met z'n stenen tafelen op de berg Sinai. De populist Aäron laat een gouden kalf maken om hen gerust te stellen.

VERDIEPING

IS POPULISME SLECHT?

Populisme is op zijn minst begrijpelijk. Er is een diepe behoefte bij mensen om te horen bij iets dat groter is dan jijzelf. Een groep, een ideologie, een plek op aarde.

Wij willen ook graag dat datgene waar wij bij horen herkenbaar is en niet te veel verandert Tegenwoordig heet dat de joods-christelijke cultuur. De verder ongelovige Geert Wilders heeft het daarover.

Het is goed om hier al op te merken dat het daarbij veelal niet gaat om de *inhoud* van het joodse of christelijke geloof, maar dat het vooral een containerbegrip is dat bedoeld is om de twee groepen te creëren van 'echte Nederlanders' en 'foute anderen'. Hier misbruiken populisten een cultuurchristelijk verleden*. "Te pas en te onpas beroepen populistische, nationalistische en vaak ook extreemrechtse partijen als de PVV zich op 'joods-christelijke waarden'"*, zegt de christelijke journalist Jan Schinkelshoek in het Nederlands Dagblad. Volgens hem laten christenen hun geloof 'kapen' door populisten van het slag Geert Wilders en Thierry Baudet.

GOEDE EN SLECHTE KANTEN

Populisme heeft goede en slechte kanten. Aan de ene kant zorgt het ervoor dat onderwerpen die mensen belangrijk vinden op de politieke agenda komen te staan en kanaliseert het maatschappelijke onvrede. Het is goed voor een democratie als iedereen gehoord wordt. In dat verband hebben ook populistische partijen een functie.

Maar er is ook een keerzijde. Populisme gaat uit van een vijandsbeeld en daarmee wordt de samenleving gepolariseerd: overtuigingen worden tegen elkaar uitgespeeld en mensen tegen elkaar opgejut. Mensen met een andere mening

worden weggezet als verwerpelijk, als personen die de Nederlandse waarden en normen te grabbel gooien.
Een van de meest verontrustende kenmerken van het populisme is dat het besmettelijk is. Bijna alle politici bedienen zich inmiddels van simplistische drogredeneringen die het goed doen op televisie. Ook onze minister-president Mark Rutte bedient zich steeds vaker van populistische retoriek.

EEN BIJBELSE WAARDERING

Het bestaan van afzonderlijke staten voor diverse volken is geen slechte zaak. In Deuteronomium 32 vers 8 is te lezen dat 'de Allerhoogste land toewees aan elk volken de mensen ieder hun deel gaf.' Paulus herhaalt die gedachte in Handelingen 17 vers 26: God heeft voor alle volken de grenzen van hun woongebied vastgesteld. Een gemeenschappelijke cultuur is daarom een groot goed. Verschillen tussen mensen vallen weliswaar in Christus weg, maar in het dagelijks leven kunnen wij ze niet negeren. Zorgen over of een multiculturele samenleving wel genoeg samenhang kan hebben zijn dan ook begrijpelijk.
Een argument speciaal voor christenen is dat in de Bijbel liefde voor de broeders en zusters belangrijker is dan liefde voor buitenstaanders; dit is bijvoorbeeld te lezen in Galaten 6 vers 10.

Toch is dit slechts één kant van de zaak want sinds het Nieuwe Testament is er wel wat veranderd: in het oude testament vielen in het volk Israël 'volk' en 'geloof' samen. Sinds Jezus Christus is er geen koppeling meer tussen etniciteit en geloof: de volgelingen van Jezus Christus vallen niet samen met een bepaalde etnische groep.
Dit vonden de Joodse christenen eerst moeilijk te begrijpen. Sommigen van hen eisten dat alle christenen ook Jood zouden worden (en dus besneden), maar al heel snel werd dat idee door de apostelen afgewezen (Handelingen 15). Paulus kan dan ook verderop in het Nieuwe Testament schrijven dat de gemeente van Jezus is multi-etnisch en multicultureel is: slaven en vrijen, Joden en Grieken zij zijn één in Christus (Galaten 3:28).
Er is ook geen relatie meer tussen een bepaald grondgebied en geloof; er is geen christelijke staat. Bijbelteksten zoals 1 Petrus 2 vers 11 en Hebreeën 11 vers 9 en heel hoofdstuk 13 suggereren dat christenen pelgrims zijn in deze wereld, en dat wij geen enkel stukje aarde blijvend het onze kunnen noemen. Samengevat: alle mensen zijn Gods schepselen. De hele wereld is Gods land.

Gods keuze voor alle mensen en heel de wereld schept verplichtingen. Als christenen zijn wij in de eerste plaats volgeling van de Heer Jezus en burger van Zijn Koninkrijk. Deze loyaliteit gaat boven alle andere loyaliteiten. Jezus roept zijn volgelingen voortdurend op om Hem belangrijker te vinden dan enig ander ding in het leven, inclusief de naaste familie (zie bijvoorbeeld Matteüs 10 vers

35). Over deze verplichtingen gaat het uitgebreider in de bijbelstudies ‘De vreemdeling die in uw midden is’ en ‘Naastenliefde en de vreemdeling’.
Het populistische ‘wij-zij-denken’ moet op grond van de bijbel worden afgewezen. Paulus wijst er in Handelingen 17 op dat God de mensheid “uit één mens” maakte. Daarmee zinspeelt Paulus op de gemeenschappelijke basis van heel de mensheid. Dat is iets wat zeker christenen zouden moeten herkennen. We zijn nauw verwant en als we elkaar leren kennen, merken we dat we helemaal niet zo veel verschillen. Het spreekwoord zegt terecht: „Onbekend maakt onbemind.”

Een voorbeeld van elders
In Hongarije is Viktor Orban gekozen als premier, met een agenda die een mengeling is van een vorm van (gereformeerd) christendom en populisme. Orban werkt vanuit het principe dat Hongarije een christelijke natie is en dat het land daarom beschermd moet worden tegen immigratie van buitenlanders, in het bijzonder moslims. Ondanks opdrachten vanuit Brussel accepteert Hongarije dan ook geen vluchtelingen.
Vanuit het Europees Parlement is er felle kritiek op Orbans regering, onder andere vanwege schending van mensenrechten en de ondermijning van de rechtsstaat (gelijke berechting en kansen voor iedereen).

Orban wil zijn land geestelijk zuiver houden en niet blootstellen aan vreemde invloeden. Daarbij vindt hij het Oude Testament aan zijn zijde. Alles is er daar op gericht om Israël niet bloot te stellen aan beïnvloeding door de volken van Kanaän. Dat lijkt op ‘eigen volk eerst’. De Here Jezus maakt daar echter korte metten mee door in het grote gebod te zeggen: God eerst, en daarna je naaste als jezelf (Matteüs 22 vers 37).
Grote vragen en problemen die opkomen uit het migratievraagstuk kunnen we niet met de bijbel in de hand buiten de deur houden. In de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan geeft Jezus wel een heilzame beperking: we hoeven niet de hele wereld op onze schouders te nemen, maar er wel zijn voor wie op onze weg wordt geplaatst.
Toegepast op het immense migratievraagstuk: dat wordt op persoonlijk niveau hanteerbaar gemaakt. Hoe het op grote schaal moet met de wereld, de migratiestromen en met degene die vijandig staan ten opzichte van het christendom, dat blijft een enorm vraagstuk. Misschien moeten we niet proberen dat populistisch op te lossen, maar het eerst biddend bij de Here neerleggen.

TOT BESLUIT
Het onderwerp van deze bijbelstudie is een moeilijk onderwerp. Dat komt omdat wat Jezus ons voorhoudt wel eens rechtstreeks kan ingaan tegen ons eigen gevoel of wat wij goed en belangrijk vinden. Maar de bijbel is wel een radicaal boek. Wij hebben dat niet altijd zo in de gaten, maar hier komt het wel heel erg

dicht bij. ‘Heb uw naaste lief en bidt voor wie u vervolgen’, wat betekent dat voor ons?

GESPREKSPUNTEN

1. Kun je bij jezelf merken dat je populistischer standpunten bent gaan innemen? Waardoor komt dat denk je?

2. Op welke punten zou je jezelf een populist willen (of moeten) noemen?

3. Wat versta jij onder de ‘joods-christelijke cultuur’?

4. Hebben zwarte Piet, de kerstboom en de paashaas (om maar een paar cultuurelementen te noemen) iets met onze joods-christelijke cultuur te maken?

5. Zijn er actuele (populistische) politieke standpunten die onverenigbaar zijn met het geloof in Jezus Christus?

6. Heb jij zelf ook de neiging om een bepaalde groep mensen als ‘vijand’ te zien?

7. Als de Here zegt: Heb je vijanden lief, zijn daar dan ook uitzonderingen op?

8. Zijn vijanden van God, bijvoorbeeld strijders van Islamitische staat, ook onze naaste?

5. HUISGENOOT VAN GOD IN DEZE WERELD

VERKENNING

Zomaar een maandagochtend. Een wat slaapdronken moment voor de meesten van ons. Zeker als je net een vol weekend hebt gehad. Klussen aan huis, jeugd naar en van de sport, verjaardag in de avond, kerk op zondagmorgen, bakje koffie doen bij (schoon) ouders of vrienden, bos- of strandwandeling in de middag, bijbelstudie in de avond.
Niet alleen de slaap kan je dronken doen voelen of wankel in deze wereld, ook het nieuws kan je murw beuken. Heeft Trump nou die IS-commandant werkelijk gevonden? Of is het 'fake news', een verhaaltje om geen gezichtsverlies of stemmenverlies te lijden na de ***move*** in Turkije? Bioscoopmoorden en dode mensen in een koeltruck.
Je thuis en veilig voelen op deze aarde? Met een kussen op je hoofd, je vingers in je oren en luid 'tralalala' roepend misschien...

GESPREKSPUNT

Is deze wereld 'van God' of 'van God los'? Hoe denk jij hierover en hoe ervaar jij dat?

DE BIJBEL OPEN

GODS ANALYSE VAN HET LEVEN IN DEZE WERELD

Jeremia 3 vers 12-13 en 19-20

12 Roep tegen het noorden: Kom terug, ontrouw Israël – spreekt de HEER –, dan zal ik mijn woede laten varen, want ik ben vol genade, niet eeuwig duurt mijn toorn
– spreekt de HEER. 13 Erken alleen dat je schuldig bent, tegen de HEER, je God, in opstand bent gekomen, dat je overal op zoek ging naar andere goden, onder elke bladerrijke boom,
dat je niet naar mij geluisterd hebt – spreekt de HEER.
19 Ik dacht: Hoe kan ik je een plaats tussen mijn kinderen geven en je een begeerlijk land schenken, een sieraad voor de hele wereld? En ik dacht: Jullie zullen "vader" tegen mij zeggen, jullie keren je niet van mij af. 20 Maar nee, zoals een vrouw die haar man bedriegt, zo heb jij mij bedrogen, volk van Israël! – spreekt de HEER.

Toelichting

In dit gedeelte verwoordt God een opmerkelijke samenhang tussen ons welzijn in de wereld en het afkeren van God. Enerzijds verwoordt de HEER via zijn profeet Jeremia wat Hij ons als 'wereldbewoners' toewenst: een goed leven in een

mooi land. Maar tegelijk klinkt de harde werkelijkheid dat mensen zelf dat mooie ideaal van God om zeep helpen. Als mensen hun Schepper de rug toekeren en hun eigen weg gaan, dan verslechtert de kwaliteit van leven.
Als mensen andere dingen op de eerste plaats in hun leven zetten ('afgoden' zijn dingen of mensen die we boven God op de eerste plaats zetten), dan zijn de gevolgen daarvan ook voor rekening van de mensen. Zonde en ongeloof hebben niet alleen gevolgen voor het eeuwige leven, maar ook voor het aardse leven. Als mensen zich van God de Schepper afkeren, dan keren zij zich uiteindelijk ook af van zijn schepping en schepselen. Met zonde en rebellie doen we niet alleen God pijn, we doen uiteindelijk ook elkaar en onszelf pijn.

Gesprekspunten

1. Welke emotie van God proef jij dit bijbelgedeelte? Wat zegt dat jou over Gods intenties voor het leven in onze wereld? En wat doet Gods emotie met jou?

2. Het is makkelijk om anderen de schuld te geven van een vorm van afkeer van God. Maar begin bij jezelf: Ken jij afgoden in je leven? Wat trekt jou af van God? Zo ja, hoe kun je daar dan mee afrekenen?

3. Hoe zie jij om je heen de samenhang tussen ongeloof en het welzijn in deze wereld terug?

4. Heeft Jeremia wel gelijk? Er zijn toch zoveel mensen die niet in God geloven en die toch heel goed bezig zijn? Denk bijvoorbeeld aan Boyan Slat met zijn 'Ocean Clean Up' en de vrijwilligers in vluchtelingenkampen, die niet allemaal gelovig zijn. Hoe rijm jij dat met de 'analyse' van Jeremia 3?

5. In Kolossenzen 1 vers 20 staat dat God in Jezus *"alles met zich heeft willen verzoenen, alles op aarde en alles in de hemel, door vrede te brengen met zijn bloed aan het kruis."*
   Hoe rijm jij Jeremia 3 (Gods oordeel over een ongelovige, zondige wereld) en Kolossenzen 1 (Gods verzoening voor heel deze wereld) met elkaar?

IN DEZE WERELD HUISGENOOT VAN GOD

Efeziërs 2 vers 19-22

19 Zo bent u dus geen vreemdelingen of gasten meer, maar burgers, net als de heiligen, en huisgenoten van God, 20 gebouwd op het fundament van de apostelen en profeten, met Christus Jezus zelf als de hoeksteen. 21 Vanuit hem groeit het hele gebouw, steen voor steen, uit tot een tempel die gewijd is aan hem, de Heer, 22 in wie ook u samen opgebouwd wordt tot een plaats waar God woont door zijn Geest.

Toelichting
Paulus zegt tegen gelovigen in Efeze rond het jaar 60: Geen vreemdeling op aarde, niet ontheemd. Ondanks alles. **Huisgenoten van God**. Die omschrijving gaat niet pas over het moment dat mensen naar de hemel gaan, maar ook al over hun leven op aarde.

God heeft huisgenoten
Huisgenoten. De meesten kennen die alleen in studententijd. De Eeuwige heeft ze ook. Het zijn niet de vrome gezichten of de mannen en vrouwen met macht. Het zijn steeds de mensen die beseffen die door Hem zijn gered. De mensen die hun eigen onmacht en hun eigen kwaad onder hogen zijn gekomen.
Hun huisgenoot van God zijn vieren ze zoals studenten dat ook kunnen doen: met brood en wijn. En voor hen is ook de nacht dag geworden en de nacht dag, omdat God hun duisternis oplicht. Ze vieren feest omdat Gods Geest hun hart in vuur en vlam zet.

Het zijn deze huisgenoten die je in deze wereld een 'thuisgevoel' kunnen geven. Met elkaar leven we middenin deze wereld in het koninkrijk van God. En dat is een andersoortig koninkrijk dat dat van Assad, Erdogan, Trump, Rutte of van wie dan ook maar de scepter zwaait.

Wie in dat koninkrijk leeft, leert daar ook anders kijken naar deze wereld: naar dat wat in deze wereld nog wel van God is. Naar dat wat uitstijgt boven de gebrokenheid en de rottigheid van deze wereld. Ja, die zal er elke week weer blijven, maar niet als enige.
Wie leeft in het licht van het evangelie ziet ook de sporen van de verzoening waarover Kolossenzen 1 sprak. In het goede dat God aan deze wereld geeft, soms ook door niet-gelovige mensen heen.

Wie ook zo naar de wereld kon kijken was de dichter van Psalm 19. Hij zegt in vers 2-3 en 4-5:
De hemel verkondigt Gods heerlijkheid,
het uitspansel toont ons het werk van zijn handen.
De dag roept het toe aan de volgende dag,
de nacht geeft het door aan de nacht.

Geen woord wordt gesproken, geen stem weerklinkt,
geen enkel geluid is te horen;
toch klinkt over heel de aarde hun roep,
hun boodschap dringt door tot de rand van de wereld.

Gesprekspunten

6. Wat herken je van de volgende uitspraak? “Ik lees maar geen kranten meer, en het journaal sla ik over. Ik word er maar depri van.”

7. Realiseer jij je dat je een huisgenoot van God bent, deelgenoot van Gods koninkrijk op aarde? Wat betekent dat voor jouw thuis-voelen in deze wereld?

8. De dichter van Psalm 19 verwoordt dat er in deze gebroken wereld genoeg te zien blijft van Gods heerlijkheid. Waar zie jij die heerlijkheid terug in deze wereld en in de mensen om je heen? Hoe helpt dat jou om je ‘thuis’ te voelen in deze wereld?

GEROEPEN OM EEN HOOPVOLLE BOODSCHAP UIT TE DRAGEN

Jona 3

1 Opnieuw richtte de HEER zich tot Jona: 2 ‘Maak je gereed en ga naar Ninevé, die grote stad, om haar aan te klagen met de woorden die ik je zeg.’ 3 En Jona maakte zich gereed en ging naar Ninevé, zoals de HEER hem opgedragen had. Ninevé was een reusachtige stad, ter grootte van drie dagreizen. 4 Jona trok de stad in, één dagreis ver, en riep: ‘Nog veertig dagen, dan wordt Ninevé weggevaagd!’

5 De inwoners van Nineve geloofden God: ze riepen een vasten uit en iedereen, van hoog tot laag, hulde zich in een boetekleed. 6 Toen de profetie de koning van Ninevé bereikte, stond hij op van zijn troon, legde zijn staatsiegewaad af en ging, gehuld in een boetekleed, op de grond zitten. 7 En

hij liet in Ninevé omroepen: ‘Volgens bevel van de koning en zijn edelen is het niemand toegestaan te eten of te drinken, mens noch dier, rund noch schaap of geit. De dieren mogen niet grazen of water drinken. 8 Iedereen, mens en dier, moet zich hullen in een boetekleed en luidkeels God aanroepen. Laat iedereen anders gaan leven en breken met het onrecht dat hij doet. 9 Misschien dat God van gedachten verandert en op zijn besluit terugkomt; wie weet zal hij zijn woede laten varen, zodat wij niet te gronde gaan.’ 10 Toen God zag dat zij inderdaad anders begonnen te leven, kwam hij terug op wat hij gedreigd had hun aan te doen, en hij deed het niet.

Toelichting

Christenen leven als burgers van Gods koninkrijk. Die bijzondere positie maakt hen aan de ene kant ‘aardbewoners’ en ‘huisgenoten van God’. Of zoals de Here Jezus het verwoordde: ‘in de wereld, maar niet van de wereld’ (Johannes 15 en 17). Wie als huisgenoot van God in deze wereld leeft, mag zelf gaan ervaren dat deze wereld, hoe gebroken ook, nog altijd een wereld van God is.

Het is de roeping van gelovigen om dat hoopvolle wereldbeeld uit te dragen, juist daar waar deze wereld somber en donker is. Daarbij moest ik denken aan de reis van Jona naar Ninevé.
Ninevé was een plek waar 'het kwaad ten hemel schreiend' was. Een donkere wereld ten top. Juist daar moet Jona naartoe. Met een boodschap die weliswaar dreigend klinkt ('de boel wordt ondersteboven gekeerd', maar die bedoeld is als boodschap van redding.
De inwoners van Ninevé voelen de bedoeling goed aan: als we anders gaan leven en breken met het onrecht dat we doen, dan verandert God van gedachten. Jona's dreigende woorden brachten een hele beweging van inkeer en boete op gang. Het volk ging vasten en toonde oprecht berouw. God zag dat de mensen uit Ninevé anders gingen leven en kwam terug op wat hij gedreigd had te gaan doen. Hij spaarde de inwoners van Ninevé.

En dat terwijl Jona maar één derde van de stad in was getrokken. Van de drie dagreizen die nodig waren om dit nieuws te brengen, zette Jona zich er maar eentje in. Maar buiten zijn blikveld om werkte God verder met een groots resultaat.

'Jona 3 in onze tijd'
Een collega van mij heeft met zijn gezin twee jaar lang voor Mercy Ships meegevaren op de Logos Hope. Tijdens hun reizen over de wereld kwam hij op zeker moment op het eiland Sri Lanka. Aan wal sprak hij een inwoner en vertelde in het kort over het verlossende werk van de Here Jezus en gaf de man een Engelstalig boekje met daarin de evangeliën van Mattheus, Marcus en Lucas. Het gesprek met de man duurde hoogstens tien minuten.
Anderhalf jaar later meerde het schip wederom af op Sri Lanka. Mijn collega ging aan wal en werd op straat van de straten aangesproken door een inwoner. Het was dezelfde man, maar mijn collega herkende hem niet. De man straalde van geluk en was verheugd mijn collega weer te ontmoeten. Na het vorige korte gesprek was de man geraakt door de boodschap over Jezus en is het gekregen boekje van kaft tot kaft gaan lezen. Dat heeft hem doen veranderen. Hij is zelf over de Here Jezus gaan vertellen. Heeft huiskringen georganiseerd en daarna een gemeente gesticht. Die gemeente was anderhalf jaar gegroeid tot zo'n 1500 leden, die er bij elkaar komen als huisgenoten van God.

Ik hoop dat je bemoedigd raakt door dit verhaal. Wat wij als christenen 'zaaien' hoeft niet altijd groots of veelomvattend te zijn. Het zit hem vaak in het eenvoudige. Zet je talenten in voor God. Leef als huisgenoot van God, en dan zal Hij dat gebruiken voor de verspreiding van zijn koninkrijk in deze wereld.

Gesprekspunten

9. Welke gevoelens roept dit bijbelgedeelte bij je op?

10. Is de wereld/het dorp waarin je woont vergelijkbaar met Ninevé?

11. Wat doet het verhaal uit Sri Lanka met jou? Hoe zie jij hierin terug dat de wereld wel 'van God' is, ook als die 'van God los lijkt'?

12. Op welke manier ben jij zoals Jona 3 en de medewerker van het schip Logos Hope ook aan het 'zaaien'?

13. Wie zou jij willen laten delen in het 'huisgenoot van God zijn'? Hoe zou God hem/haar kunnen bereiken?

GEBED

Enkele gebedspunten

- de wereld om je heen
- de regering
- je buren
- je collega's
- de gemeente waar je deelgenoot van bent
- familie en vrienden

COLOFON

Bijbelstudies jaarthema 2020
Lichtbaken – haarlemmermeer.ngk.nl
Lijnbaankerk – www.lijnbaankerk.nl
Januari 2020

SCHRIJVERS
Douwe Pieter Adema
Caroline Dol
Jan Dreschler
Jacob Heeren
Wouter Verbruggen

REDACTIE
Jaco Weij

VORMGEVING OMSLAG
Merel Piet

PRODUCTIE
Drukkerij Ons Tweede Thuis

LEDEN JAARTHEMAGROEP
Alexander Alderden
Jan Dreschler
Jaco Weij
Dirk van Willegen

Lichtbaken Rijsenhout
www.haarlemmermeer.ngk.nl

DE LIJNBAANKERK
CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK AALSMEER

Lijnbaankerk Aalsmeer
www.lijnbaankerk.nl